

Nr 21.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående livränta till Anna Söderkvist m. m.; given Stockholms slott den 28 januari 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Allan Vougt.

Sammanfattning.

I den föreliggande propositionen underställas riksdagens prövning dels tre ärenden angående utgivande av livränta till personer som skadats på grund av militär verksamhet, dels ock två ärenden, där ersättning jämlikt militärsättningsförordningen av formella skäl icke kunnat medgivnas men där likväl sådan ersättning av billighetsskäl synes böra tillerkännas vederbörande.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 januari 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÅNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, följande.

1.

Under en uppvisning i bombfällning vid Västmanlands flygflottilj i samband med »Flygvapnets dag» den 31 maj 1942 blev sjuksköterskan *Anna Vilhelmina Söderkvist*, vilken såsom åskådare uppehöll sig på anvisad plats, svårt skadad. Hon träffades i huvudet av splitter från en i marken nedgrävd stridsbomb som bragtes att detonera för att markera bombträff. Då kronan ansetts skadeståndsskyldig, har Kungl. Maj:t och, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande, försvarets civilförvaltning och flygförvaltningen genom olika beslut tidigare tillerkänt den skadade ersättning för sjukvårdskostnader och hemhjälp, förlorad arbetsförtjänst, sveda och värk, lyte och framtida men ävensom till viss del livränta. Frågan om livränta, vilken tidigare icke kunnat upptagas till slutlig prövning, har avgjorts endast för tiden den 1 juli 1947—den 30 juni 1949.

I skrivelse den 22 november 1947 till flygförvaltningen har Anna Söderkvist genom ombud hemställt, att ersättningsfrågan måtte företagas till slutligt avgörande och därvid yrkat, bland annat, livsvarig livränta från och med den 1 juli 1947 med i första hand 250 kronor för månad jämte dyrtidstillägg därå efter för statens sjuksköterskor gällande grunder eller, i andra hand, 300 kronor för månad.

Försvarets civilförvaltning, som i ärendet inhämtat ett framställningen bifogat yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, och *flygförvaltningen* ha i en i juli 1948 dagteknad skrivelse med överlämnande av till ärendet hörande handlingar hemställt om slutlig prövning av ersättningsfrågan. Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Advokatfiskalen hos försvarets civilförvaltning och skaderegleringsnämnden ha föreslagit, att livränta skall utgå med 300 kronor i månaden från och med den 1 juli 1947 till dess Anna Söderkvist, som är född den 25 juli 1893, fyller 67 år och därefter med ett till hälften nedsatt belopp.

Civilförvaltningen och flygförvaltningen ha anfört, att de hjärnskador Anna Söderkvist erhöll vid olyckan syntes komma att förbli bestående och att hennes invaliditetsgrad borde uppskattas till 100 %. Ämbetsverken hemställde därför, att livsvarig livränta måtte tillerkännas Anna Söderkvist enligt advokatfiskalens och skaderegleringsnämndens förslag.

Statskontoret har i utlåtande den 20 juli 1948 förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till vad flygförvaltningen och försvarets civilförvaltning i ärendet hemställt. Enligt ämbetsverkets mening borde, på sätt tidigare skett i liknande fall, föreskrift meddelas därom att å det föreslagna livräntebeloppet icke må åtnjutas sådan tilläggsförmån som enligt gällande bestämmelser eljest tillkommer pensionstagare.

Genom beslut den 20 augusti 1948 har Kungl. Maj:t medgivit, att Anna Söderkvist må beredas, förutom viss engångsersättning, livränta för tiden den 1 juli 1947—den 30 juni 1949 med 300 kronor för månad i ett för allt. Beträffande livränta för tiden efter den 1 juli 1949 ville Kungl. Maj:t framdeles meddela beslut.

Departementschefen. Vad beträffar engångsersättning till Anna Söderkvist och livränta till henne för tiden från och med den 1 juli 1947 till den 1 juli 1949 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. För tiden från och med den 1 juli 1949 synes livränta böra utgå på sätt myndigheterna förordat, varvid med hänsyn till Anna Söderkvists ålder jämkning av livräntebeloppet efter 67 års ålder bör ske. Livräntan synes böra bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. må till sjuksköterskan Anna Vilhelmina Söderkvist utgå livsvarig livränta från och med den 1 juli 1949 till dess hon fyller 67 år med 300 kronor för månad samt därefter med 150 kronor för månad, med iakttagande av att å den sålunda bestämda livräntan icke må åtnjutas någon sådan tilläggsförmån som enligt gällande bestämmelser eljest tillkommer pensionstagare.

2.

Förre underofficerskorpralen *Evert Holger Olsson*, som under tiden den 10 januari 1922—den 31 oktober 1926 innehade fast anställning vid Vaxholms kustartilleriregemente, befanns vid undersökning i januari 1926 lida av lungtuberkulos. Genom beslut den 15 januari 1927 förklarade riks försäkringsanstalten, att anstalten funnit Olsson ha ådragit sig ifrågavarande sjukdom under sådana omständigheter, att ersättning jämlikt 1909 års militärsättningsförordning kunde tillerkännas honom.

Enligt särskilda beslut utbetalades sedermera till Olsson ersättning för lungtuberkulos för tiden den 6 oktober 1927—den 31 december 1935 samt för tiden den 2 juli 1943—den 1 juni 1948, vilken sistnämnda dag han avled till följd av sjukdomen. Under tiden mellan nämnda perioder gjorde Olsson inga anspråk på ersättning, och hans arbetsförmåga torde då icke ha varit i väsentlig grad nedsatt.

I skrivelse den 15 september 1948 har den avlidnes efterlämnade änka, *Ingrid Olsson*, för sig och en dotter gjort framställning om livränta, varvid hon anfört, att hon på grund av nedsatt arbetsförmåga hade svårigheter att försörja sig och dottern men icke ville ligga kommunen till last.

Riksförsäkringsanstalten har i utlåtande den 5 oktober 1948 funnit skäl tala för bifall till framställningen och anfört, bland annat, följande.

Efter *Evert Olssons* död den 1 juni 1948 hemställde sökanden i skrivelse till riks försäkringsanstalten den 1 juli 1948, att livränta måtte tillerkännas henne. Av handlingarna i ärendet framgick, att sökandens äktenskap med den avlidne ingåtts den 7 oktober 1937. I äktenskapet hade en dotter fötts den 10 augusti 1941.

Med anledning härav meddelade riks försäkringsanstalten i skrivelse till sökanden den 8 juli 1948, att jämlikt bestämmelserna i 1909 års militärsätt-

ningsförordning livränta utginge till änka, när äktenskapet slutits före den tidpunkt, då skadan uppkom, och till minderårigt barn, som fötts före sagda tidpunkt eller fötts därefter i ett förut slutet äktenskap. Enligt vad handlingarna i ärendet utvisade, hade emellertid ifrågavarande sjukdom yppats redan år 1926, under det att äktenskapet som nyss nämnts ingåtts år 1937 och barnet fötts år 1941. Vid dessa förhållanden fann riks försäkringsanstalten livräntor jämlikt 1909 års militärsättningsförordning till sökanden och hennes dotter icke kunna utgå i anledning av hennes makes död.

Såvitt av de till riks försäkringsanstalten inkomna handlingarna framgår medförde Olssons sjukdom efter den 31 december 1935 och intill den 2 juli 1943, då han drabbades av blodupphostning, icke nedsättning av hans arbetsförmåga i sådan grad, som för rätt till ersättning jämlikt förordningen förutsättes, eller med minst en tiondel. Vid tiden för äktenskapets ingående uppbar Olsson således icke ersättning från riks försäkringsanstalten.

Därest äktenskapet ingåtts innan sjukdomen yppats, skulle sökanden och hennes barn ha tillerkänts livräntor att från och med dagen efter dödsfallet utgå jämlikt bestämmelserna i förordningen den 29 juni 1946 angående höjning av ersättningar, som utgå jämlikt 1909 års militärsättningsförordning. Enligt berörda bestämmelser, som trätt i kraft den 1 juli 1946, skall ersättning jämlikt 1909 års förordning utgå med de belopp, som i 1927 års förordning äro stadgade beträffande värnpliktig, vilkens årliga arbetsförtjänst antagits ha utgjort 1 764 kronor. På grund härav skulle livränta till änkan ha utgått, så länge hon lever ogift, med 441 kronor. Å livräntan skulle jämlikt 7 a § förordningen den 29 juni 1946 angående ändring i vissa delar av 1927 års militärsättningsförordning, vilket stadgande är tillämpligt även å 1909 års förordning, ha utgått provisoriskt tillägg med 135 kronor. Till barnet skulle livränta ha utgått, till dess barnet fyllt 15 år, med 294 kronor samt provisoriskt tillägg med 90 kronor. Å livräntorna och de provisoriska tilläggen skulle dyrtidstillägg ha utgått med 40 % intill utgången av år 1949.

I fråga om sökandens ekonomiska omständigheter har riks försäkringsanstalten införskaffat utredning från kommunalkamreraren i sökandens hemortskommun samt från pensionsstyrelsen, varav framgår, att hon torde vara arbetsoförmögen, att från pensionsstyrelsen beviljats änkebidrag med 800 kronor och barnbidrag med 250 kronor för år räknat att utgå från och med den 1 juli 1948 och att hon i övrigt saknar tillgångar.

Med hänsyn till vad sålunda framhållits finner riks försäkringsanstalten skäl tala för bifall till sökandens framställning.

Statskontoret har i ett den 19 oktober 1948 avgivet utlåtande förklarat sig icke vilja motsätta sig, att sökanden och hennes barn komma i åtnjutande av livränta med belopp, som skulle ha utgått om 1909 års militärsättningsförordning varit tillämplig.

Departementschefen. Såvitt framgår av handlingarna i ärendet har avlidne Evert Olsson under militärtjänstgöring ådragit sig den sjukdom, lungtuberkulos, som förorsakat hans död. Då sökandens äktenskap med den avlidne ingåtts och barnet fötts efter det att sjukdomen yppats, föreligger icke rätt för sökanden eller barnet att utfå livränta enligt militärsättningsförordningen. Med hänsyn till omständigheterna i samband med sjukdomen och sökandens oförmåga att försörja sig och barnet finner jag emellertid i likhet med myndigheterna, att skälighetshänsyn tala för att livränta bör utgå med belopp som om 1909 års militärsättningsförordning varit tillämplig.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. må från och med den 2 juni 1948 till Ingrid Olsson så länge hon lever ogift och till makarna Olssons barn till dess det fyllt 15 år utgå livräntor med belopp som om förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, i förevarande fall varit tillämplig.

3.

Under en övning natten mellan den 19 och den 20 september 1941 sammanstötte en militärmotorcykel på vilken värnpliktige sergeanten *L. H. Ahlquist* medföljde såsom passagerare med en kronan tillhörig lastbil, varvid Ahlquist ådrog sig brott på högra underarmen och högra underbenet med påföljd att underbenet måste amputeras. Ahlquist tillerkändes ersättning från riksförsäkringsanstalten enligt militärsättningsförordningen.

I en den 23 januari 1948 dagtecknad skrift har Ahlquist anhållit om ersättning av kronan enligt allmänna skadestandsregler. Ahlquist har genom ombud slutligen bestämt sina skadestandsanspråk till att avse för sveda och värk 4 000 kronor, för framtida men och lyte 6 000 kronor, för förlorad arbetsförtjänst under tiden den 4 januari—den 31 maj 1942 ett belopp av 1 872 kronor och under tiden den 1 juni 1942—den 30 juni 1943 ett belopp av 2 142 kronor, livränta från och med den 1 juli 1943 och för all framtid, beräknad efter en antagen årsinkomst av 8 400 kronor och en invaliditetsgrad av 40 % med avdrag för den ersättning Ahlquist för motsvarande tid uppburit eller kommer att uppbära från riksförsäkringsanstalten, dock icke däri ingående dyrtidstillägg, samt slutligen ombudsarvode 500 kronor.

Försvarets civilförvaltning, som inhämtat yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, och *arméförvaltningen* (tygavdelningen) ha i utlåtande den 1 oktober 1948 anfört i huvudsak följande.

Ahlquist hade av riksförsäkringsanstalten tillerkänts sjukpenning för tiden den 4 januari—den 30 maj 1942 efter en invaliditetsgrad av 100 % samt livränta från och med den 1 juli 1943 och för all framtid efter en invaliditetsgrad av 40 %. Skaderegleringsnämnden hade ansett, att olyckan timat under sådana omständigheter, att kronan vore skyldig att till Ahlquist utgiva ojämkat skadestånd. Beträffande ersättningsbeloppens storlek hade nämnden ansett, att ersättningen skäligen borde bestämmas för sveda och värk till 2 500 kronor samt för lyte och framtida men till 5 000 kronor. Vidare borde enligt nämndens mening periodiskt understöd utgå för tiden den 4 januari—den 15 april 1942 med 135 kronor för månad och för tiden den 16 april—den 31 maj 1942 med 180 kronor för månad, allt med avdrag av från riksförsäkringsanstalten för samma tid uppburen sjukpenning 501 kronor 96 öre, för tiden den 1 juni 1942—den 30 juni 1943 med sammanlagt 2 142 kro-

nor samt från och med den 1 juli 1943 livsvarig livränta efter skälighetsgrunder bestämd till 2 400 kronor för år med avdrag av från riks försäkringsanstalten utgående livränta, dyrtidstillägg därå ej inräknat. Mot det begärda ombudsarvodet hade nämnden icke haft något att erinra. Ämbetsverken, som i likhet med skaderegleringsnämnden ansåge Ahlquist otvivelaktigt berättigad till ersättning för skadorna, anslöte sig till nämndens uppfattning jämväl beträffande ersättningsbeloppens storlek, dock att enligt ämbetsverkens mening från Ahlquist tillkommande livränta borde göras avdrag jämväl för dyrtidstillägg å från riks försäkringsanstalten utgående ersättningsbelopp.

Statskontoret har i ett den 26 oktober 1948 avgivet utlåtande förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till vad försvarets civilförvaltning och arméförvaltningen i ärendet hemställt. Enligt statskontorets mening torde på sätt tidigare skett i liknande fall föreskrift böra meddelas därom, att å de föreslagna livräntebeloppet icke må åtnjutas sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser eljest tillkommer pensionstagare.

Genom brev den 19 november 1948 har Kungl. Maj:t medgivit, att Ahlquist må beredas ersättning för sveda och värk, lyte och framtida men, förlorad arbetsförtjänst under tiden den 4 januari 1942—den 30 juni 1943 samt ombudsarvode med tillhopa 10 369 kronor 4 öre ävensom livränta för tiden den 1 juli 1943—den 30 juni 1949 efter 2 400 kronor för år, med avdrag av från riks försäkringsanstalten för motsvarande tid utgående ersättning, dyrtidstillägg därå ej inräknat, dock med iakttagande att å den sålunda bestämda livräntan icke må åtnjutas någon sådan tilläggsförmån som enligt gällande bestämmelser eljest tillkommer pensionstagare. Kostnaderna skulle bestridas från anslaget till vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m. Beträffande livränta för tiden efter den 30 juni 1949 ville Kungl. Maj:t framdeles meddela beslut.

Departementschefen. Vad beträffar engångsersättning till Ahlquist och livränta till honom för tiden intill den 1 juli 1949 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. För tiden från och med den 1 juli 1949 synes såsom myndigheterna förordat livränta böra utgå till Ahlquist efter 2 400 kronor för år med iakttagande av att å livräntan icke bör utgå någon sådan tilläggsförmån, som eljest tillkommer pensionstagare. Livräntan synes böra bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Tvekan har hittills rätt huruvida kronan, i fall då ersättning till skadelidande utgår från riks försäkringsanstalten, vid erläggande därutöver av livränta såsom skadestånd skall vara berättigad att avräkna, förutom livräntebeloppet från anstalten, jämväl dyrtidstillägg därå. I praxis har rätt för kronan till sådan avräkning ansetts icke föreligga. Frågan har numera avgjorts genom en av högsta domstolen den 27 december 1948 beslutad dom. Domstolen har funnit att, där det skadeständsvis utgående livräntebeloppet bestämts med hänsyn till det förhöjda löneläge, som föranletts av ökningen i levnadskostnaderna intill tidpunkten för beloppets fastställande, den er-

sättningsberättigade skall vara skyldig att vidkännas avdrag jämväl med dyrtidstillägg å livräntan från riksförsäkringsanstalten intill vad som utgick vid nämnda tidpunkt. Då den föreslagna livräntan till Ahlquist å 2 400 kronor får anses vara beräknad med hänsyn till nuvarande löneläge, synes Ahlquist böra förklaras skyldig att från nämnda livräntebelopp avräkna, förutom honom tillerkänd livränta från riksförsäkringsanstalten, jämväl dyrtidstillägg därå intill nu gällande procentsats som utgör 40 %.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. må till L. H. Ahlquist från och med den 1 juli 1949 utgå årlig livränta med 2 400 kronor med avdrag för vad han på grund av olyckshändelsen för motsvarande tid kan komma att uppbära i livränta från riksförsäkringsanstalten, dyrtidstillägg dock allenast intill 40 %, med iakttagande av att å den sålunda bestämda livräntan icke må åtnjutas någon sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser eljest tillkommer pensionstagare.

4.

Värnpliktige nr 152—69—32 G. H. A. Larsson, som är född år 1912, fullgjorde under tiden den 13 september—den 7 oktober 1935 tredje repetitionsövning vid Västerbottens regemente och ådrog sig under en övning natten mellan den 18 och den 19 september förkylning under en transport med öppen lastbil i regnigt väder. Han kände sig den närmaste tiden efter avslutad militärtjänst icke fullt frisk men först sedan han börjat hosta och känna sig trött sökte han läkare den 3 januari 1936 varvid lungtuberkulos konstaterades. Sedan riksförsäkringsanstalten funnit, att sjukdomen ådragits under sådana förhållanden, att ersättning i anledning därav kunde utgå jämlikt bestämmelserna i 1927 års militärsättningsförordning, tillerkände anstalten honom ersättning jämlikt nämnda förordning för tiden den 29 december 1935—den 29 mars 1938.

I en den 10 september 1948 dagtecknad skrift har Larsson, som den 16 juni 1948 ånyo insjuknat i tuberkulos samt sedermera åter blivit intagen på sanatorium och fortfarande vistas där, anhållit att han utan hinder av preskription av nåd måtte erhålla förnyat understöd jämlikt 1927 års militärsättningsförordning. Som skäl härför har han anfört, att hans nuvarande sjukdom har samband med militärtjänstgöringen och att han, som är gift och har två små barn, på grund av sjukdomen saknar medel för familjens uppehälle.

Riksförsäkringsanstalten har i yttrande den 8 oktober 1948 anfört i huvudsak följande.

Sista utbetalningen till Larsson, avseende livränta för tiden 1—29 mars 1938, verkställdes den 25 februari 1938. Därefter hade i ärendet intet förkommit, förrän Larsson i en till riksförsäkringsanstalten den 19 juli 1948

inkommen skrivelse meddelat, att han den 16 juni 1948 åter insjuknat och sedermera intagits på Österåsens sanatorium.

Då nämnda skrivelse inkommit till riks försäkringsanstalten först sedan mer än tio år förflutit, efter det anstalten senast erhållit något meddelande från Larsson eller någon åtgärd från anstaltens sida vidtagits i ärendet, förklarade anstalten genom beslut den 31 augusti 1948, att anstalten på grund av bestämmelserna i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och kallelse å okända borgenärer funnit sig icke kunna upptaga ersättningsfrågan till prövning.

Sedan Larssons skrivelse remitterats till riks försäkringsanstalten, införskaffade anstalten läkarutlåtande från överläkaren vid Österåsens sanatorium. Av utlåtandet framgick, att Larssons lungsjukdom recidiverat i juni 1948 samt att han sedan den 16 juli 1948 vårdades å sanatoriet för lungtuberkulos.

Då sålunda samband måste anses föreligga mellan Larssons militärtjänstgöring och hans nuvarande sjukdomstillstånd, hemställde riks försäkringsanstalten, att Larsson av nåd måtte tillerkännas ersättning enligt grunderna för 1927 års militärsättningsförordning.

Försvarets civilförvaltning har i yttrande den 19 november 1948 anfört.

Försvarets civilförvaltning får erinra, att Kungl. Maj:t och riksdagen tidigare i flera fall (jämför t. ex. Kungl. Maj:ts proposition 1947: 73 7:0 och riksdagens skrivelse 1947: 81 samt Kungl. Maj:ts brev den 30 juni 1947) medgivit, att ersättning enligt grunderna för gällande militärsättningsförordning finge utgå utan hinder därav att anspråk på ersättning icke framställts inom föreskriven tid.

I anslutning härtill och då riks försäkringsanstalten i sitt remissakten bilagda yttrande i ärendet den 8 oktober 1948 meddelat, att anstalten funnit samband föreligga mellan Larssons militärtjänstgöring och hans nuvarande sjukdomstillstånd, får civilförvaltningen tillstyrka, att proposition avlåtes till riksdagen om att Larsson från och med den 16 juni 1948 må från anslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, komma i åtnjutande av den ersättning, vartill han enligt grunderna i 1927 års militärsättningsförordning kan anses berättigad.

Departementschefen. Riksdagen har tidigare i flera likartade fall medgivit ersättning utan hinder därav att framställning om ersättning icke inkommit inom föreskriven tid. I förevarande fall har riks försäkringsanstalten funnit samband föreligga mellan Larssons nuvarande lungtuberkulos och hans militärtjänstgöring. I likhet med riks försäkringsanstalten och försvarets civilförvaltning finner jag mig därför böra tillstyrka, att Larsson medgives ersättning utan hinder av att framställning därom icke gjorts inom föreskriven tid.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till G. H. A. Larsson må — utan hinder därav att anspråk på ersättning icke framställts inom behörig tid — från och med den 16 juni 1948 från anslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, kan anses berättigad.

5.

Den 15 mars 1946 exploderade en värmeledningspanna i ekonomibygnaden vid Roslagens flygflottilj med påföljd att andre eldaren vid flottiljen C. V. Wickström omedelbart dödades samt rörarbetarna C. R. O. Ström och A. E. Olsson, båda anställda hos en privat firma, jämte förste eldaren vid flottiljen R. S. Högström skadades, Ström och Högström så svårt att de avledo den 16 respektive den 18 mars 1946. Utredningen gav vid handen, att explosionen förorsakats av att ventilerna i de till och från pannan ledande rören voro inställda så att pannan bildade ett slutet rum.

Från riks försäkringsanstalten utbetalades vissa ersättningsbelopp i anledning av olyckan.

Sedan i anledning av olyckan talan om ansvar och skadestånd väckts vid regementskrigsrätten vid Roslagens flygflottilj mot maskinisten vid flottiljen K. V. Johansson, fann regementskrigsrätten genom utslag den 1 december 1947, vilket vunnit laga kraft, den mot Johansson förda talan icke kunna bifallas.

De omkomnas änkor yrkade sedermera ersättning av kronan såsom ansvarig för explosionen. — I den del varom nu är fråga yrkade sålunda Ströms änka Eleonora Aina Margareta (Anna-Greta) Ström, förutom ersättning för sorgkläder, dels för egen del livränta med 230 kronor för månad från makens död så länge hon lever ogift och dels för makarna Ströms minderårige son Tommy Olof Ström livränta med 150 kronor för månad från faderns död till den 4 maj 1961, då Tommy Olof fyller 16 år — dock med förbehåll om ytterligare livränta för sonen för tiden därefter om han skulle visa studieanlag eller vara i behov av särskild utbildning — allt med avdrag för från riks försäkringsanstalten utgående livräntor.

Försvarets civilförvaltning och *flygförvaltningen*, vilka i skrivelse den 18 november 1948 med överlämnande av till ärendet hörande handlingar hemställt, att ersättning måtte utgivas till följd av ifrågavarande olyckshändelse, ha i ärendet inhämtat yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd.

Försvarets skaderegleringsnämnd har i sitt den 23 september 1948 avgivna yttrande uttalat, att nämnden ansåge kronan skyldig att utgiva ojämkat skadestånd i anledning av olyckan. Nämnden tillstyrkte livräntor till Anna-Greta Ström med 210 kronor för månad från mannens död för en tid av tio år och till Tommy Olof Ström med 100 kronor för månad från faderns död intill dess Tommy Olof fyller 16 år, allt med avdrag för från riks försäkringsanstalten utgående livräntor. Enligt nämndens mening borde därefter omprövning ske huruvida livräntor fortsättningsvis borde utgå.

Civilförvaltningen och flygförvaltningen ha anfört, bland annat, att kronan enligt ämbetsverkens mening icke syntes kunna undgå att utgiva ojämkat skadestånd. Redan såsom ägare av den bristfälliga värmeanläggningen måste kronan anses bära ansvaret. Härtill komme att — även om den för värme pannans skötsel ansvarige förste eldaren Högström kunde anses ha vållat

skadan — kronan med hänsyn till Högströms tjänsteställning i förhållande till sina arbetskamrater även då vore skadeståndsskyldig. Skadestånden syntes böra beräknas på sätt skaderegleringsnämnden föreslagit.

Genom brev den 30 december 1948 har Kungl. Maj:t i vad rör ersättningsfrågan på grund av Ströms dödsfall medgivit, att ersättning finge utgå på sätt civilförvaltningen och flygförvaltningen föreslagit, i fråga om livräntorna dock endast för tiden till och med den 30 juni 1949. Beträffande livräntor åt Anna-Greta Ström och Tommy Olof Ström för tiden efter den 30 juni 1949 ville Kungl. Maj:t framdeles meddela beslut.

Departementschefen. Vad beträffar engångsersättning till Anna-Greta Ström ävensom livräntor till henne och makarna Ströms son Tommy Olof för tiden från den 16 mars 1946 till och med den 30 juni 1949 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. För tiden därefter synas livräntor böra utgå på sätt civilförvaltningen och flygförvaltningen föreslagit. Livräntorna synas böra bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

a) att från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av ifrågavarande olyckshändelse från och med den 1 juli 1949 utgå livräntor, till Anna-Greta Ström med 210 kronor för månad så länge hon lever ogift, dock högst 10 år, samt till Tommy Olof Ström med 100 kronor för månad till dess han fyller 16 år, allt med avdrag för från riks försäkringsanstalten för motsvarande tid utgående livräntor; samt

b) att efter vederbörlig framställning omprövning framdeles må ske av frågan, huruvida livräntor efter angivna tider skola utgå.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, under punkterna 1—5 hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erland Kock.